

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr

Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hi-
rdeések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére a nyilttérre
vonatkozó minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt kasásos petítisor
5 kr. — Nagyobb és többszöri hír-
déses jutányosan eszközöltetnek.

Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyilttér garmond sora 20 kr.

A halottak napja.

A halottak tisztelete, mint nagy tudósunk Dr. Pulszky Ferencz írja, szorosan összefügg a családi érzéssel, számos nemzetnél a vallásnak egy részévé válik s kapcsolatban van a temetkezés különböző módjaival s a halhatatlansági hittel. A régi egyiptomiak bebalzsamozták a halottakat; meg akarták őrizni a testet az enyészettől s fényes lakást építettek neki. Régi királyaik roppant piramisokba temetkeztek; a későbbieknek sirpalotákat ástak a sziklába, számos termékkel melyek domborművekkel s festésekkel vannak kidíszítve; a legbelsőbbnek közepén fekszik gránitkoporsóban a királyi mumia ékszereivel, fegyvereivel. A falakon látjuk a halottnak hadi kalandjait; a legyőzött népek hozzák elébe adójukat, más-hol látjuk a királyt a mint kedélyesen ostab-lázik, a női szobákban mulatoz, zene és tánc közt. De a halotti itélet sem marad el. Ott áll lelke a halotti istenségek előtt, akik mérlegbe teszik érdemeit s fogyatkozásait. Kevésbé fényesek a hivatalnokok s egyéb urak sirjai, de ezeknél is látjuk miként halásznak, nyájaitkat megszámlálják, vadásznak, játszanak, mulatnak. A sírok az elhaltak valóságos lakjai, ahová családjuk bizonyos napon zárándokolt, hogy ott az isteneknek áldozzanak s az áldomást a halott koporsójánál, mintegy társaságban elköltsék.

Más nemzeteknél azon eszme uralkodott, hogy a test visszaadassék az elemeknek. A régi persák magas hegyek tetejére kitétték szabadon, hogy a lég s a lég lakói, a madarak, emészték fel. Az indusok, a görögök, a rómaiak elégették a halottat, hogy a láng s a füst vigye az égbe az enyésző részeket, a fenmaradt hamvakat pedig diszedénybe zárták s ezek számára emléket állítottak; a szegényebb hindú halott-

ját a Ganges szent vízbe veti, hogy a folyó árjai vigyék azt a végtelen tengerbe.

A keresztények mindebben pogány szer-tartást látták. Viassamentek a legrégibb temet-kezési módhoz s a földbe tették le a kopor-sót, melybe a halott tetemét zárták. De min-dezen nemzeteknél s vallásoknál megmaradt a s okás, hogy a családtagok bizonyos napokon összejöttek, hogy a halottakról megemlé-kezzenek s nekik családi áldozatot hozzanak.

A legrégibb időkben a halottal fegyvereit, ékszerait, házi eszközeit temették el, legfénye-sebb ruhájába öltöztették, melléje raktak ételt, italt s minthogy a vallás a sírokat oltaima alá vette, s a közérzület is fellázadt minden sir rablás ellen, az eltemetett kincsek biztonság-ban maradtak, mindaddig, míg idegen hódí-tók nem jöttek, akik a legyőzött ellenség ha-lottjait sem kímélték meg. Hiszen ezek máshamis vallást követtek, a hamis istenek bosz-szuja nem ijesztette a győzöket, akik más hi-ten voltak. Így történt, hogy azon ezer római sarkofag közt, mely hazánkban napfényre jött csak legritkább esetben találkozik egy is, mely sértetlen volna. A koporsó nehéz fűdele majd mindig széttörve, tartalma kirabolva találtatik.

Mig a középkorban új díszruhájokban te-mették a halottakat, most a kegyelet nem ki-vánja ezt többé, a család inkább emléket emel a sir felett, mely nemcsak a halottnak, de egy-szersmind az örökösöknek is emléke, melyben a kegyelet sokszor a fényűzéssel és hiúság-gal párosul.

A keresztény-egyház megelégedett avval, hogy dogmáit a pogány népekkel elfogadtassa, de nem akarta szokásukat gyökeresen megvál-toztatni s a nemzeti és társadalmi hagyomá-nyaik láncolatát megszakítani. Ugyanazért sze-rette átváltoztatni a régi szentélyeket kereszt-ény templomokká, ünnepeit ugyanazon napok-

ra tette, melyek pogány időkben is mindig az óv szakaival kapcsolatban ünnepek voltak s így a halottaknak hozott áldozatokat is, ha-lotti misék alakjában megtartotta s ezekből jövedelmet húzott. Ez a reformátusok nehez-telését vonta magára, a kik hiveiknek meg-tiltották, hogy a halottakért imádkozzanak.

Az emberi természet azonban erősebb, mint maga a dogma. Az imádkozást helyettesítette az ünnepélyes megemlékezés, nálunk pedig va-lódi halotti kultusz fejlődött ki. November 1-én halottak esetében, mindenki kimegy a temető-be. Még a legszegényebb is igyekszik koszo-rut tenni szeretteinek sírjára, vagy viaszgyer-gyát gyújtani felette s ezen kegyeletos szokás végre valóságos fényűzése vált. A koszoruk luxusa Budapesten oly arányokat öltött, melyek az elszegényesedésünk feletti szüntelen pana-szokkal különös ellentétben állnak.

Valóban, úgy látszik, hogy a halottakért többet teszünk, mint az élőkért.

Eszrevételek Sötér Kálmán úrnak a bacil-lusokról szóló közleményére.

(II. Folytatása s vége.)

Midőn a cholera-ról, és az elleni védekezésről sze-rény véleményemet lehetőleg röviden és igyekezetem szerint — könnyen érthetően — előadtam volna, meg-kell még jegyeznem, hogy legyek és rovarok, is mint a ragály közvetítő szerepelhetnek, és hogy a fertőt-lenítő szerek közt a legmegbízhatóbb a tűz. 60 fok meleg a cholera bacillust biztosan megöli, azonban 10 fok mellett még életképesek.

A mi a cholera terjedését és természetét illeti, midőn Koch berlini tanár, a cholera betegségről a comma bacillust, mint állandóan előjövőt felfedezte, késztetelennek tartatik, hogy ezen bacillus a cholera egyedüli okozója, s így a cholera valóságos contagi-umot képez.

Jelenleg tehát a contagionisták véleménye van általánosan elfogadva, az úgy nevezett lokalisták el-lenében, kiknek fő képviselőjük a híres Pettenkofer. Felelegesnek tartom, e két véleményt itt bővebben fejtegetni, minthán az e lap méretét túlhaladná, és a nem orvosra nézve gyakorlati értékkel nem bír.

TÁRCZA.

Hulló lombok.

Szálljatok csak hulló lombok,
Népesüljön a haraszt.
Itt — köztetek bolyongnom
Titkos érzés közt, maraszt.

Itt is-ott is egy levélke; —
Mind emléket hord magán:
Hisz ott csüngtek boldogságom
Törzsének letört galyán:

Melynek titkos átkorában
Kis fényt ápoltam én,
Melyet egy vándor madárka
Hordott össze, a — remény.

Most e fűszek szerte dúlja!
Itt is-ott is egy darab — —
Nagy vihar volt a — csatlódás
Mely felette áthaladt.

— Szálljatok csak hulló lombok
Hisz letörve már a galy:
Melynek minden levélkéje
Egy-egy bús szerelmi dal . . .

Halottak ostójo.

Bús az idő, a fagyott és pusztulást eszközölő hi-deg szél kapdossa a leveleitől megfosztott fűszakat, hervadásnak indult minden, beköszöntött a komor ősz! Itt van a mulandóság jelképének ideje!

Midőn a természet pompájának végvonaglásra meg-tesztelődve előtűnik áll, a szeretetnek vallása feleleve-níti a holtak emlékét, gyömelmesztetén bennünket élő-

ket ezáltal, miszerint tanuljunk erkölcsösen élni, ne hogy a késő bánat keserű gyümölcseit iszöljük, ránk is hasonló sors várakozván.

Valamint a díszes úgy az elhagyott és beomlott sírok is azt kiáltják felénk: Emlékezzél meg, hogy meg kell halnod! A halál rideg karjai mindenkor ké-szen állanak, hogy átölleje azokkal áldozatainak nagy számát, melyben nagy számban fiatalok és öregek ve-gyesen egyaránt találhatunk.

E nagy napon a kegyeletnek szent helyén lép-teink egy sírhoz vezettek, melynek korhadt fejfájáról leolvashatjuk, hogy itt egy nő, egy anya fekszik; anya és többet nem is kell mondanunk. Ó mily lélek-rázó lehetett az, midőn a szerető férj gyermekeivel a tátonyó sír szélén állva, a dübörgő hantokat a kedves tetemre hullani látta. Most már elporlott a kedvesel-ért dobogó szív, ki tudja, áldják e emlékezetét?

Amott egy ifjú leányzó aluszása nyugodt álmát, 14 tavaszt élt át. Letört a szép virágzál, mielőtt üde rózsái hervadásnak indultak volna: a kéréseketlen végzet leánytá azokat, mutatván hatalmát, mely azok felé is tart, kik csak élni kezdettek.

Egy halvány mécs világánál, fájdalomtól megtört nő keserű, ráborulván a sírhalomra, siratván abban nyugvó egyedüli támaszát. Elszorul szíve, hazon gon-dolatra jut, hogy ki lesz enzentől kenyérkeresője és ki fogja gondozni neveletlen árva gyermekeit? Mély csend után, hálás szívvél és szemekkel az ég felé to-kint, onnan nyerve a vigasztaló reményt; a kegyelet kifejezésére feláldozott mécs világa kialudott és ő meg-könnyebbülve távozott . . .

S így ha sorra mennénk, vizsgálva a sírokat, mind-megannyi fájó emléket és megható mozzanatot hoz-

hatnánk felelőre. A sírok nagy bazája sok titkot rejt magában.

Mily különböző rendű és rangú emberek porbű-velyei fekszenek egymás mellett — kik még éltek, érezték igen nagyon a rang különbséget; sőt olykor talán az elkeseredésig is éreztették a gazdagok a sze-gények feletti, a hatalm sok a gyengék feletti hatal-mukat. Most már zavartalanul békében nyugosznak; megférnek most azok egymás mellett, kik életükben megférti soha nem tudtak. A halál egyenlítővé tette őket!

Tekintve a temetőt az ő csendes és bús kifeje-zésével, kell, hogy minden balandó annak látása al-kalmával, komoly hangulatra indíttassék. A szomorú fű, az emlékjелеk, a mély csendet megtört csövegő madarak csicsorgása, a rovarok ziszzenése, oly hely-zetbe hozzák a mélyen gondolkodót, melyben el kell ismernie — látva a mulandóság jelvényeit; — hogy mily tüőkeny és állhatatlan minden emberi törekvése, mű, munka és fáradság! Az ember, mint a vakand a földben, úgy tör előre az életben, mitsem gondolva halhatatlan lelkének nemes tulajdonsáival, míg észre-vétlenül a halál karjaiba dől. Porbűvelük elenyészlik, de a boldog feltámadás reménye azt sugallja, hogy lelkünk élni fog, élni meg nem szűnend!

E kegyeletteljes érzelmek tudatában vándorol-junk mi is ki a holtak országába; gyűjtünk meg szí-vünkben a kegyelet fáklyáját, emlékezzünk meg ked-veleinkről és azokról, kik feledve vannak és kiknek emlékezetét nem ujítja fel a halatlan nemszedők. Gyá-szólo kebelrel bús szívvel rebegjük el e kenetteljes szavakat:

Nyugodjatok békében!

A cholera oly formán jó létre, hogy a comma-bacillusok a gyomor és belekbe érve ott nagy sokban elszaporodnak, és fejlődésük folyamán, egy mérgező anyagot termelnek, elválasztanak, melynek külsőbbi természete azonban még ismeretlen. Ismeretlen tehát ma, hogy az infectio megfertőztetés után csak a diarrhoea lép föl, mint a bacillusok direct hatása a gyomor és belek hártyáira, és csak miután a bacillusok által ezen említett mérgező anyag elválasztott, mi néha több nap után következik csak be — lépnek fel a cholera vehemens, általános ismert tünetei. Azért tartom én annyira szükségesnek a bacillusokat, még mielőtt ezen mérgező anyagot termelték volna, antiseptikus szerek által, lehelőleg ártalmatlanná tenni: *Molius est praeveneri, quam praeveneri.*

Csak is a jelenleg általánosan alkalmazott egészségügyi rendezvényeknek köszönhető az, hogy az újabbkori cholera járványoknak nincs meg azon excentricitások, mint az ez előtteknek, holott látjuk, hogy a mostani cholera is csak oly intensív hatást, mint az előzők, a mortalitás most is 60 száztol.

Pedig tudjuk, hogy az új rendezvények — úgy mini: fertőtlenítés, a tápszerekre való felügyelet stb. — sok helyen nem történik kellő erővel és precisióval, mi ha mindenütt kellően megtörténne, az eredmények sokkal még kedvezőbb lennének.

Késztelen, hogy az elmagatolás a cholera terjedését biztosan megakadályozná, sajnos, hogy ez a mostani közlekedés, és igen fontos kereskedelmi érdekek miatt keresztül nem vihető.

Megomlittatandónak tartom még, hogy az ügynevezett nép betegségeit, mint: cholera, pestis, és sárgalás tanulmányozásával, újabb időben egy nemzetközi egészségügyi bizottság lett megbízva. Ezen bizottságban majd nem minden culturállam kitűnő szakférfiak által van képviselve, bizalommal tekinthetünk tehát, ezen bizottság munkássága elébe.

El kell ismernem, hogy Sötér úr a bacteriákat, a tudomány szabályai szerint, osztályozta és tárgyalta, és csak azaz egészen ki osztályozását, hogy egy általa meg nem nevezett gomba fajról is referálok, melyet sugár gombáknak — actinomyces — neveznek. Ezen sugárgombák — Strahlenpilze — egy betegséget idéznek elő, mely actinomycosisnak nevezetik, mely betegség, emberek és állatoknál egy formán fordul elő. Állatoknál 1876-ban Bollinger által, embereké pedig 1879-ben Ponfick által lett biztosan körismérve, és részletesen leírva.

A bacteriák szervezetére áttérve, correcte állítja Sötér úr, hogy a természet ezen legparányibb, és leg egyszerűbb alkotásai sejtekből állanak.

Ezen 50 ére, hogy Schleyden tanár Berlinben görceó segítségével bizonyította, hogy az összes növény világ atomái, tulajdonképpen sejtek, és ennek nyomán Schwann szintén berlini tanár, ugyanezt az állati testekre nézve is constátálta. Így a természet összes szervei testei sejtekből állanak.

A sejtek biumultra ragadó működésének eredményét ismerjük, de a bennük rejlő működési erőt — melyet a tudósok metabolikus erőnek neveztek, el nem ismerjük.

A sejtek csakugyan a természet legnagyobb vegyi laboratoriumai. Ezen parányi görceóvi sejtek belsőjében, szénsav és vízből lékony hozzájárulásával fehérs — még a legegyszerűbb moztörvények sejtjeiben is szénsav és vízből, keményítő készül. Ez az élettel identicus. Ha a vegyészek, a sejtek ezen működési eloszlási, és utánozni képesek lennének, mint egy varázslásra meg lenne oldva a socialis kérdés, és megszűnnék a létért való küzdelem, miután vegyész uton is kenyert, és proteint képesek lennének elő állítani.

A sejtek belsőjében azonban néha mérgező anyagok is termelődnek, mint azt fentebb a cholera bacillusról is állítottam. Igyekeznünk kell tehát ezen mérgező anyagok termelését lehetőleg megakadályozni, és ha ez sikerülend, a fent említett fertőzősejti baktériák biztosan gyógyíthatók lesznek.

Ismétlem, örömmel olvastam Sötér úr közleményeit, melyek, tudományossága, szorgalma és szép tehetségeiről fényes tanúságot tesznek, és miután alkalmas volt tapasztalni, hogy a méhészet terén is mily érdekes és hasznos tanulmányokat tett, bátorságot vezek magamnak, hogy e helyen is kérni, szíveskednék ezen említett méhészeti tanulmányai eredményét is közölni.

Dr. Bogdán Mihály.

Balassa-Gyarmat tanügyi viszonyainak ismertetése.

(Írta és felolvasa a nórádmegyei tanítótestületnek 1. évi október 7-én Balassa-Gyarmaton tartott közgyűlésén Wagner István árami elemi iskolai tanító.)

Balassa Gyarmat hitelt érdemlő adat szerint B.

Gyarmat nevezet alatt mint pusztai major már létezett. A Balassa család őseinek birtokában pedig 1291-ben parochiával s ebben Mihály nevű pappal birt. Tanügyi viszonyaira nézve azonban helyi érdekű adatot egész a múlt század végeig hasztalan keresünk. Fel kell tehát tételeznünk, hogy 1291-től egész a múlt század végéig Gyarmat nem képezett kivételt s így tanügyi mi vel sem különbözött e korban hazánk bármely ilyenmő vagyis a szorosban földes úri hatalom alatt levő községektől, mezővárosoktól.

Ezen korszakban a tanító a papegyház fia a tanítvány a kisbiblia, mert hogy is lehetett volna másképp, ha II. Endre királyi székéből 1222-ben kelt a parancs, hogy egy főpap se avaszon senkit az udvarnokok, várnépek s bármiféle szolgaság igája alatt levők közül klerikussá. A népnevelés érdekében, tehát mindössze csak annyi történt, hogy a plebánusok az ifjúságot a vallásban oktatták.

A reformáció fellépte után is az iskola az egyház kezében maradt s a felekezetek ragaszkodva a régi állásponthoz mindegyik az iskolát továbbra is a templom előcsarnokának tekintette, de mégis némi különbséggel, ugyanis, míg a katolikus egyház a plebániái vagyis fiai iskolákat teljesen elhanyagolta addig a protestánsok kiknek Balassa-Gyarmaton első papja 1622-ben Nigler Ferencz volt az elemi iskolák ügyét is ép oly buzgalommal, mint a felsőbb iskolákat karolták fel.

1663-ban harmadszor dult fel a török Balassa-Gyarmatot úgy, hogy mondható, ké kövön nem maradt, elpusztultak tehát a templomok is el az iskolák. s a külsőben tüzgyőkeres magyar lakosok nem bírva tovább az önként nehezűdő igát, sok üldözöttség jó barát és ellenségtől szétszéledtek. Ké balmaz hirdette tehát csak, hogy e helyen egy népes magyar mezőváros népe küzdött a létért, egy szebb jövőért s reményeiben csalatkozott. A pusztai azonban nem maradt soká néptelen ugyanis 1690-ben Jakusits Katalin és Koláry István gróf jövevény tótokkal benépesíté.

Az ez időbeli lakosok egyrésze a katolikus, másrésze az ágost. evangélikus vallást követte, kik közül első a török dúlások miatt Kóvárra áttett iskolát, addig az evangélikusok 1717-ig vagyis a báró Balassák mind ismét katolikusok s ismét Balassa Gyarmat földes urai által elpusztított s a mai kath. paplak kertje helyén álló fatemplomot és iskolát használták.

A mindinkább épülő Balassa Gyarmat csakhamar Mózes vallású lakosokkal is gyarapodott, kik azonban 1786-ban sem érték el azon számot mind akár csak Szécsényben is s kik a nyilvános iskolák fölött még a későbbi időben is inkább a magán iskoláknak adtak előnyt.

A múlt század negyvenes éveiben építetté Balassa Pál gróf a várom köveiből a katolikus templomot s a másik földes urral Zichy Ferencz gróffal egyetértve egy szalmafelelő iskolát, mely iskola 1774. október 30-án, este 8 órakor 44 más házzal együtt leégett, ugy hogy a tanító lakását az iskola ujlagos felépültéig a katonai laktanyába kellett áttenni, hol a gyermekek is nyartek az oktatást.

Az ekkori tanító Haskó József Antal nemcsak az akkori állapotokat írta le fájdalmas hangon, hanem 1788-ban „Zeivi Priklad“ című könyvet is írt. Különben e tanító létét hirdeti az emlékké is melyet ő néhai Rudinetz György balassa-gyarmati s szécsényi kersperesnek a sirboltban emeltetett (Memoriam Dni. A. r. Georg. Rudinetz Gratius recoluit Jos. Ant. Hassko A. XL. ludi magisteri B. Gyarmat A. d. 1796.)

1785-ben az ágostai evang. egyház feléledvén csakhamar felépíté újra az 1700 évi augusztus 7-én leégett egyházat és iskoláját.

Az 1790—1. országgyűlés határozata alapján szabaddon lélekző protestánsok szabaddalmi által azonban a katolikus tanító jövedelmeiben annyira csökkenve lett, hogy 1795. szept. 29-én Haskó József Antalnak, ki közmegelégedéssel töltötte be tanítói és kántori hivatalát, hogy tisztességesen megélhessen, minden módosabb lakostól kétszeres díj fizetés, a hirdetés irásért szinte kétszeres díj fizetés azaz négy garas, miből különben saját szükségletére tisztát beszerezni köteles volt, a harangozásért a 20 frton kívül, mit eddig a város pénztára fizetett egy garas helyett három garas lett megállapítva.

A múlt század vége felé telepedvén itt is meg a törökök elől menekült görög nem egyesült maczedoni szerbek csakhamar templomot, paplakot s ezzel egy fedél alatt, a most bolul használt iskolát emelték, de tekintettel a gyermekek száma hullámsására majd tartották fen iskolát, majd nem, végre néhány évtized óta csak kántort alkalmaznak.

A szerbek letelepedésével is szaporodott ez időben B. Gyarmaton a szlav elem, mely a néhány százra menő német s kevés magyar mellett mindent alább említet tanulmány volt. Míg jelenleg habár számra nézve fogynak is a vallás felekezet hívei a magyar nyelvet mint anyanyelvüket beszélik.

(F. lytatása következik.)

Modor.

(Idősebb társadalmi cikkek)

Nem hiszünk magunknak azaz, hogy csatlakozhatatlanok vagyunk; nem lép föl cikktünk azon merész ambícióval, hogy társadalmi életünket egyszerre és teljesen megtisztítsa mindazon salakoktól, mik — igen sajnos — olyan erősen hozzá tapadva. Csapán társadalmunk egy kiváló érdekességi jelensége kívánjuk ezáltal figyelmünket fordítani; egy sokak előtt jelentéktelenné gondolt és épen ellenkezőleg olyan fontos dolagra, mely gyakran a legjelentéktelenebb eseményt óriási honyodalmak kuforrásává teszi, mely olyan sok egyenlenségnek viszárságnak szülő oka, ez — a modor.

Ne térjünk el e tárgy medréből könnyűen, s sokkal fontosabb, mintsem első tekintetre gondolnók. Bárán merem állítani, a társas élet legűdvösebb emulitja a modor. Ez az, mely a különböző elemek összetartását, egymással való hasznos érintkezését könnyebbé teszi s egyszerűsége hasznosabbá és eredményesebbé úgy az egyes társadalmi körök, mint az egész társadalom javára.

A modor oly egyéni tulajdonság, mely bár természetünkben fekszik s különbözőleg alakul, mégis teljesen egyéni akaratunk fennhatósága alatt áll s a legáltalánosabb ember képességeinek, az önismeretnek s a külvilág iránti érzületünknek, kifolyása. S e tulajdonság fontos szerepet játszik az emberiség történetében. Természetűl társaságra utalt teremtmények vagyunk; nincs ember, ki a másik segítségére ne szorulna; ezen folytonos társas érintkezés bizonyos formákra kényszeríti az embert, a mit mások irányában alkalmaznia kell. S ez áll nemcsak az egyes emberekre, hanem az egyes tömegesebb társadalmi körökre s ezek élén az egyes államokra nézve is.

E helyen különösen azon modorról kívánunk megemlékezni, mely a társadalmi életben, az egyes emberek érintkezésében oly nagy szerepeket játszik s mely a nyilvános és magán életben egyaránt a föllépés s a másik iránti viselkedés legűdvösebb rugóját képezi.

Ha figyelemmel kísérjük mindennapi életünk egyes mozzanatait, örömmünkre szolgál tapasztalni az inteligeneciának, és értelmi fejlettségnek azon előrehaladott mérvét, mely korunkat még a nem egészen művelt osztályok körében is átlengeti. Liberalis állami életünk minden arra képességgel bíró polgárnak megadja a jogot mindennemű közügyekbe befolyoi; hírlapjaink naponta vizik a világ események, a társadalmi forrongások hírét le egész a legalsóbb néposztály kunyhójáig s valóban a magyar társadalom szeret foglalkozni az általános érdekl események megvitatásával s a társalgás ma napság még a legkevésbé kompetens helyeket is nem csupán a természeti és az időjárásra szorítkozik. És mégis egy mélyen elszomorító jelenség ölik szemünk elő, ha különösen a műveltebb osztály egymással való érintkezésének módját figyelmünkre méltatjuk.

Határozottan kimondhatjuk, hogy társas életünk (ne menjünk messzire) általában véve nélkülözi a fentebb körvonalozni megkísérelt űdvös tulajdonságot; a modort. Mert modor alatt itt igen természetes, hogy jó modort értünk. Nincs meg a föllépésben, a társalgásban, a vitatkozásokban, a tárgyalásokban, a mások iránti viselkedésben a kellő ildom és tapintat. Ha egy városi közgyűlésen vagy egy distingválit társaságban, hol a leg gazdagabb polgárok diskurálnak, kiknek legjobban módjokban állna a műveltség minden áldását könnyű szorrel elsajátítani, részt veszünk az általános bonyomás lelkünkben az marad, hogy a jó ízlés és modor sokak előtt egészen terra incognita. Mekkora gőg, minő öntetszég, mennyi személyeskedés, gyanúsítás, mily szándékos apró sértegetések és oly modorban előtálalva hogy lehetetlen fölöttük meg nem botránkozunk.

És a magán életben hányszor kell találkozunk a jó modor hasonló hiányosságaival Valóban kilencven százaléka a párba joknak, kikérthető volna, ha a másokkal való érintkezésben mindenkit a jó modor vezelté.

Több türelem a mások gyengéi, több tisztelőt a mások véleménye iránt, több tapintat és ildom a másokkal való érintkezésben s ezeken kívül általában humannus, emberies érzület és szellem s nem lesz okunk panaszkodni a társas élet ezen űdvös emulitjának, a modornak hiánya miatt.

Janus.

H i r e k.

Hymen. Fényes esküvő volt e hó 25-én Erdő-Kürtön Gúcz Ferenc házánál, leányát Jolánt vezette el tárhoz Komjáthy Gyula, a gf. Vilcsék féle uradalom jelen fiatal gazdatisztje. Zavaratlan legyen boldogságuk. — Szilárd Lajos árvaszéki díjnak e napokban jegyezte el Fontányi Irén kisasszonyt.

A primás jubiluma Városunk is egész szórónyen bár október 28-án megülő Simor János bíbornok hercegprimás féleázadra terjedő áldozárságának ünnepe; már előestéjén a paulai sz. Vinczéről nevezett apácák, mint a kiket a leányoktatás állandósítása végett, 7 év előtt tett kegyes alapítványával hozott be városunkba s Eminentiaja, úgy a saját bódoló tisztelőtük, mint a gyermekek szülei haláljának kívának

kifejezést adni azáltal, hogy a zárdát fellobogózták s annak a főterezára nyíló valamennyi ablakát kiválgatták, az emeleti terem közepébe ablakára pedig szep transparentet alkalmastak a primás czimerével s ily felirattal: „Eltér a mi biborosa főpásztorunk! Az iskolás leánykák felvilágosozva a fény jelenőd-ge által, nyomjajongásba törtek ki, sokszorosán éltetvén — az utcán jázó zenekar hangjait is tulharsogva, a kegyes alapítót. Az ünnepély napján a templom és plebána lakon kívül városában is leugott a zászló, s a kath. egyházban Tedeummal egybekötött nagymisét szolgáltatott st. Hottovinszky Károly plebánus ur. Lapunk korábbi közléseiből tudják olvasóink, hogy a város képviselő testülete üdvözlő feliratot küldött az ország katolikus egyház fejedelmének, s ugyanazt csatlakozó a Nemzeti iskola elnöke is.

A megye küldöttsége Esztergomban. Küldöttségünk a hercegrímás jubileumára már október hó 27 én együtt volt Esztergomban. A küldöttséget gr. Gyürky Ábrahám főispánunk vezette a primás elő. Ott voltak a világiak részéről: Scitovszky János alispán, Pajor István ár. elnök, gr. Czebrán László, gr. Berchtold Arthur, Harmos Gábor, Huszár István, Szakall Ferenc, Török Zoltán, Br. Andreánszky Gábor országgyűlési képviselők, Szörényi Gábor, Hanzély Márton és Balás Ferenc; az egyháziak részéről: Markovics Márton — tarjáni apát, Ormay Antal, Farkas Mihály, Salgó János, Micsai Zeigmond, Ekhardt Viktor esperes illetve plebánus urak. A 28 ki nagy ebéden részt vettek: gr. Gyürky Ábrahám főispán, Scitovszky János alispán, gr. Czebrán László és gr. Berchtold Arthur urak. A küldöttséget, mely után Hontmegye küldöttsége br. Majthényi László főispán ur vezetésével mellett tisztelt, a hercegrímás igen előzékenyen fogadta, s röviden bár, de meghatározó szavakban fejezte ki örömet (gróf Gyürky Ábrahám főispán ur üdvözlő beszédére.

Nyitra megye közgyűlésén. Okt. 21 én zajos szónoklatok tartottak a Hencsi-Jánosky ügyben. Gróf Gyürky Á. közös főispánunk beküldte szellemében azonban a közgyűlésnek mindig ártó szenvedélyeskedést oda terelte, hogy utóvégre is Boróczy Lajos tekintélyes bizottsági tag indítványát fogadta el a nagy többség, s egyszerűen tudomásul vette Borsodmegyeinek az ismert királyi kérésát előtti vándor utra bocsátott körlevelét.

Gyászhir. A Szentagb családot ismét vesztés érte. A család egyik matrónája, Szentagb Antónia asszony, országgyűlési tisztelt képviselőnk: Szentagb Pál úr ó nagyméltóságának nővére, okt. hó 20 án fejezte be munkás és tevékeny életét. Az elhunyt jó lelkületű és széles műveltségű úri asszony volt, s mint ilyen, Szirák városában általános tiszteletben részesült. Ez alkalomból nem maradt megemlékezés nélkül, hogy az elköltözött mint jó anya, mint kiváló műveltségű nő, és mint önfeláldozó honleány, széles körben szerezte meg, mindenki osztálatát és tiszteletét. Egyetlen fia néhai Szentagb Tivadar családjának minden tagját önfeláldozó szeretettel övezte körül és soha sem szűnő éberséggel kísérte utókat nevelését, akik közül főleg a szép reményekre jogosító Szentagb Antalra irányult nagyanyai gondossága. Meglehető sikerű szep-irodalmi munkássága mellett, még legutóbb is Madách ember tragédiáját fordította németre költői szép nyelvezettel az abba beavatottak szerint, felettébb érdeklődött a nyelvészet s főleg a classicus nyelvek iránt; Fabó agárdi lelkéazazel, a nagybíró helyénél, szellemi összeköttetést mindvégig fenntartotta. Az önévelmi harc után egyetlen gondját képezte fivérének Szentagb Pálnak a kiszabadítása, aki előtt mint politikai fogoly ötöt év állott s ez neki főleg rendkívül finom eszélysége és magai: összeköttetési folytán sikerült is. Vallásának nemcsak rendíthetetlen híve vala, de annak története és tanai annyira birtokában voltak, hogy annak idején Magyarország nádorának a neje azzal a kitüntetéssel tisztelte meg, hogy meghívta udvarába, hogy volt vallásáról társalogjon. Jó gazda volt a szó szoros értelmében, mert mondhatni, hogy ősi vagyont megkésztetve hagyta örököi családjának. Ravatalát, a mely fölött Vladár Mikea szirák lelkész mondott igen hatásos szép beszédet, nagyüzemi gyászüzemesség vette körül, a közel álló családtagok Szentagb Pálon a néhai Szentagb Ferenc családhoz tartozókon kívül: gr. Degenfeldet, a Dessewffy és Veres családot, a vi-

dék a város összes intelligenciáját emelhetjük ki. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: Igloi Szentagb Pál Ó. ca. és apostoli kir. Felsőge v. b. t. tanácsosa s a magyar képviselő ház alnöke, — üv. Szentagb Ferencz úr. Nagyréti Darvas Ágnes, — Szentagb Blanka úv. Szentagb Tivadar úr most férj. Ivánka Ödön és férje Draskóczy s Jordánfalvi Ivánka Ödön. Szentagb Mária férj. Papszász Lajos és férje Madi Papszász Lajos, Szentagb Ágnes férj. Szentimrey Gellért és férje Krasznikvajdai Szentimrey Gellért, Szentagb Antal, Anna, Éva, Mártha, Eszter, Ferencz, — Ivánka Imre, Szentimrey Kata, Pál és István műly fájdalommal jelentik nővérük, sógornójuk, nagycenőjük, nagy és szépanyjuk igloi Szentagb Antóniának, folyó évi október hó 20 án, esti 8 órakor, életének 77 évében, végegyengülés következtében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó évi október hó 23 án délután 2 órakor, Szirákban az ág. evang. egyház szertartásai szerint adatnak át az örök nyugalomnak. Szirákban, 1886. évi október hó 21 ik napján. Áldás és béke lengjen porai felett!

Vizipuskák. A Geitner és Ransch czégnél tömegesen megrendelt vizipuskákat a legtöbb község már használatba vette. Kivétel ebben csak: Horpács, Alsó-Sáp, Terecke, Legénd és Kis-Ecsed községek képezoek melyeknek vizipuskái már hosszú időn át ott áznak és rozsdásodnak a váci indóház mellett.

A rétsági előjáróságtól vettük a következő nyilatkozatot. Alólt község előjárósága Budapesti Hirlap október 24 ki 296 számában az újdonsági rovatban megjelent „csendő brutálitás” újdonságra kijelentjük, miszerint az egész egy légből kapott rágalom, miután ugy az előjáróság mint a helyben állomásozó csendő őrség kötelességszerűen solidan járt el s bántalmazás nem fordult elő s a csendőrség a szobában bent sem volt. Rétságon, 1886. október hó 25-én. Szikora József bíró, Szikora András bíró

100 éve lesz annak nov. hó 6 án, hogy a b. gyarmati ev. templomot (1786-ban József császár által) felépítették és felszentelték. A b. gyarmati ev. egyház ezen nagy napot emléktünneppe teszi s alkalmi egyházi beszéddel fog a nagy multról Simko Frigyes lelkészünk megemlékezni.

Legelső tanfelügyelői jubileum. Nyitra megye tanfelügyelői a galgóczi polgári iskola kezdeményezésére a megyei tanfelügyelő Libertinyi Gusztáv kir. tanácsos úr, 10 évi áldásadás működését megünnepelendő, egy a deczember hó első napjain Nyitrán tartandó jubileumi ünnepélyt rendez, mely alkalommal egy díszes albumot fog a bizottság az ünnepeltnek átnyújtani, mely az összes nyitrai megyei tanítók sajátkezű aláírását foglalja. Libertiny úr érdemei a magyar nyelv terjesztése körül elhervadhatlanok, s a tantestület saját hírnevének tartozik azzal, hogy az új irányú haladás megteremtőjének, főnökének érdemeit méltányolja.

Járvány bizottságunk, noha a kolera már B. Pesten is szünetfélben van, nálunk pedig hát istennek eddig-elő egyáltalán nem mutatkozott, az elővigyázati intézkedéseket iparkodik nemcsak elhatározni, de végre is hajtani. Így az október 23 án tartott ülésben a városi mérnök előterjesztvén az ideiglenes járvány kórház berendezésére vonatkozó terveket, azok alapján a vállalat árlejtés belföldi megtartatott, s a munka, t. i. a Hajdenwölff féle jelenleg üresen álló magtár lakályosság tételének munkája ma már javában folyik. Lez itt egy nagyobb helyiség a férfi betegek, egy kisebb a nők és egy külön osztály a honvéd-katonák részére; azonkívül egy előcsarnok, s az ápolók és orvosok szobája, még a szomszéd lakban a csak gyász betegek részére egy megfigyelő pavillon. Ápolónők már jelentek és biztosítottak. A járványbizottság említett ülésében a Balassa fogadó egészséges ellenes csatornái miatt első sorban a főberlőt kötelezte azoknak záros határidő alatti megújítására, s a városi orvos és a rendőrtanácsosnak számos utasítást adott; mert a tisztaság mind inkább kifejtése és fenntartása a fenyegető járvány nélkül is érdekében áll a városnak, s az arra való ügyelést polgárlásainknak s helyült is a legmelegebben szívükre költjük; akik pedig az ellen vétenek, nem fognak késni neveiket nyilvánosságra hozni.

Sórházaink civilizálódnak, megkezdte a jó példát

Toller Ignác, aki a Schmidt féle sórcsarnok téli helyiségét felújítva megnagyobbította s kicsinosította igen barátságos tette. Reméljük a példát Quittner és Elfer Ferenc is nemcsak követni fogják.

A gyűrő-gyógyász (masszage) újabb időben legkiválóbb orvosaink által igen jó eredménnyel alkalmazták szigorú, bántalmak és csúszos bántalmak elhárítására és megszüntetésére s e célra a legjobb hatásnak nyilvánították a Brázy-féle sóborszeest. Erre vonatkozólag Dr. Lőrinczy Ferenc ur, a k. orvosok orsz. egyesületének titkára, tód. és szivgyógyász, a következő levelet intézte Brázy Kálmánhoz: „Budapest, 1885. márcs. 12. T. Brázy Kálmán nagykereskedő urnak Budapestben. Célzás (rheumatikus) bántalmaknál, az ezen betegségek következtében gyakran fellépő szokott szivbajok elhárítása céljából, valamint számos betegségnél, egyéb gyógyhatány mellett igen célszerű az egyeneszet bedörzsölés-kenő-gyűrő-gyógyász (masszage) ezen műveletét az ön által készített kitűnő összetételű sóborszeest minden esetben igen jó eredménnyel szoktam használni, és így azt mindenkinél ajánlatom.

Pánzlávok áldozata. Egy szerencsétlen megtévedt fiatal ember fizetett életével hazafiatlan üzemelésért, melyekre a tapasztalatlan ifjút mások elcsábították. — Prágából jelentik, hogy Kostelny János Kálmán, lipótsz miklósi születésű orvosbanhallgató öngyilkosságot követett el. — Átmetszett nyakkal és erekekkel egy vértócsában felegyve találták meg. Öngyilkosságának oka az volt, hogy atyja, ki szűcsmeister Szent-Miklóson s igaz magyar érzelmeiről ismeretes fiának pánzláv üzemelési miatt megtagadta tőle a további segélyezést. Az öngyilkos fiatal ember ugyanis ahhoz a pozsonyi evangélikus papüvéndéknek körében létező titkos pánzláv egyesülethez tartozott, melynek tagjait az összes magyar egyeteméről kitiltották. Pozsonyból kitiltva a csah egyetemre iratkozott be. Édes apja azonban tudni sem akart róla, megtagadta ő is a fiút, a ki megtagadta hazáját. Így üldözve balálba a pánzlavizmus a szép tehetségű ifjút; vére a lelketlen agitátorok fejére száll, kik a tapasztalatlan fiút annak idején letéritették a jó útról.

Elvi határozat iparügyben. A gyógyszerész iparosa? A földmívelés, ipar és kereskedelemügyi min. kir. miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg 28,315 szám alatti rendeletet azon elvi jelentőségű határozatot tartalmazza, hogy „a gyógyszerész iparosnak nem tekinthető, az 1884. évi XVII. t. cz. 10. §-ának h) pontja tehát nem vonatkozik a gyógyszerészre, hanem csak is azon droguistákra és vegyes kereskedőkre, gyárrakra és iparosokra, a kik gyógyszerféléket és oly vegyi anyagokat készítenek, cselleg árusítanak, a melyek gyógyszeresekül feldolgozhatók és gyógyszer czélokra használhatók.”

A kolera szomszédságunkban van! Ugyanis Vácson a múlt héten 5 kolera eset fordult elő, három halálalozással. A váci járány bizottság mindennap ülést tart s a városban erősen folyik a desinfectio.

A Nógrádi Lapok múlt számában az iskolászók éléről szóló újdonságban többi közt ez áll: „a város Komjáthy J. Á. helyettesét kérte, miután itt eléggé ismeretes vicsleto által-magát lehetetlennek tette.” Nem tudom, honnan vette a t. referens úr e kifejezést, de azt tudom, hogy a város képviselő testülete azzal nem él, bár annak idején az iskolászók éléről állt benyújtott memorandum alapján áthelyezésemet kérte. Minthogy azonban a memorandumban foglalt vadak a vizsgálat során részint eljettettek, részint valótlannak bizonyultak és a miniszter egész más alapon — a nélkül, hogy erkölcsileg legközelebb suttana — 50 frt pénzártságra ítelt s az eladókú titélet megváltottatta a fenti kifejezést kénytelen vagyok visszautasítani. A tudósítás többi részére annyit jegyzek meg, hogy a köztém és az iskolászók közt annak idején támadt, félreértésen alapult meg-bisonlás következtében magam is kétem áthelyezésemet, de sikertelenül. Most azonban valamit megnyugozom a miniszter ítéletében, azontépen bele kell nyugodnom abba a kényszerűségbe is és meghajtom azon magas intézkedés előtt, hogy tovább is itt működjem. Ha azonban nemely urak jobb ügyre érdemes buzgósággal azon fáradoznak, hogy nekem máshol a végvárnyas miniszteri ítélet dacára — talán jobb alkalmazást szerezzenek, ám tegyék; jelen körülményeim közt ebbeli fáradozásukat készséggel és készséggel fogadom.”

B.-Gyarmat, 1886. okt. 27. Komjáthy Jenő.

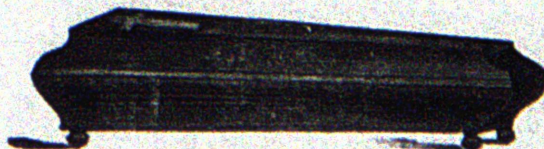
*) Lapunk múlt számában jelzett „lehetetlennek tette” azon magyarázattal tartozunk, hogy ez nem a mi nézetünk, de a község egyrésze foglalt ily állást K. J. urral szembe. Ami nézetünk az, hogy miután egy kis pletykáért Komjáthy úr nagyon is megbánódott, s miután ellene máskülöben semmi panasz nem forog fenn, sőt a tantestület tagoktól úgy tudjuk, hogy K. J. úr nélkülözhetetlen jó tanór, méltányos lenne ezen ügyet, mely K. J. úr tisztességes családjának is annyi kecsdséget okozott, a napi rendről levenni.

Horváth Danó,
főlélek szerkesztő.

SILBERER ADOLF és FIA

ékszerész üzletében B. Gyarmaton arany, ezüst és általában mindennemű ékszereken javítások és átalakítások a legrövidebb idő alatt igen jutányos áron eszközöltetnek.

Ugyanott karácsonyi és újévi ajándékok és választékokban kaphatók

ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁR.

Ajánlja legujabban berendezett és dúsan felszerelt ércz- s fakoporsó raktárát, valamint minden e szakmába vágó tometkezési tárgyait, u. m. szemfedél, párna, kereszt, koszorúk stb. a legjutányosabb árak mellett; gyors és pontos kiszolgálattért kezeskedik.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve:

Ebenführer Lajos,
Balassa-Gyarmaton.

Brüni szövetek

egy díszes elegans

őszi vagy téli öltözetre

3,10 mtr. hosszúságú darabokban, bármily nagyságú ember egész öltözégre elégleges
Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

valódi gyapjuszövet

Palmerston vagy Boy téllifeöltözre mérete 2 frt 50 krértől 5 frt 50 krért, Loden 2 frt 25 — 3 frt 50 krért, Női ruhapoztő 1 frt 25 — 2 frt 50 krért szállított bárkinek posta utánvételt mellett a.

Siegel Imhof czég

Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

Ár: 4 frt 80 krért,
Ár: 7 frt 75 krért,
legfinomabb 10 frt 50 krért

TEA. RUM.

DIETRICH ÉS GOTTSCHLIG

magyar kir. udv. szállítók

tisztelettel értesítik ezennel a magas nemesség és a n. ó. közönséget, hogy a küszöbön álló téli évadra szánt új behozatali küldemények

idei aratású khinai-orosz

KARAVÁN TEÁK

JAMAICA RUMOKBOL

ó áruk, gazdag választékban immár megérkeztek és ezennel megrendelések csupán ezen új küldeményekből eszközöltetnek.

Megrendelési cím: Dietrich és Gottschlig Budapest IV. régi posta utca 10. sz.

COGNAC FIN CHAMPAGNE, hollandi likörök Erven Lu

eredeti sóborszeest sával és annélkül, palacszkaborok Flandorffer Ignác-tól Sopronban, teasütemény, teacenyekben stb. stb. állandó különlegességi raktár.

Árjegyzékek bárhova ingyen és bérmentve.

Ismét elárusítóknak engedmény.

FÖNYEREMÉNY 120000 FRT.

fölülmulhatlan jóhatású gyártmányok.

gyógyszerész,
Budapest, V. kerület, tükör utca 3. szám.

Szóllósn. u. p. Párizs

A balassa-gyarmati takarékpénztár igazgatósága.

Kelt Ipolyáságon a kir. törvényszék minttelektörvényi hatóságánál a 1896. évi május hó 31-én.

Kelt Gácsen a járási szolgabírói hivatalnál 1886.
évi október hó 9 ik napján Székell Antal

Nyomatott a kiadó tulajdonos Kék Lászlónál, B.-Gyarmaton 1886.